

สรุปผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ปัญหาการผลิตรายการของหน่วยราชการในประเทศไทย ทดจะสรุป
ผลของการวิจัยได้ เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการผลิตรายการของหน่วยราชการส่วนมากเพื่อเผยแพร่กิจการ
และผลงานของหน่วยราชการแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งก็พยายามสอดคล้องข้อเสนอแนะความรูต่าง ๆ
ทั้งทางความรู้วิชาการ และวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ชมได้นำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของ
ตนด้วย

2. ปริมาณเครื่องมืออุปกรณ์และวัสดุในการผลิตรายการส่วนมากยังมีไม่พอเพียงมี
เครื่องมือบางประเภทที่ขอใช้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การภายนอก เครื่องมืออุปกรณ์ส่วนมาก
ได้รับไว้ในครอบครองในระยะไม่เกิน 15 ปี และมีสภาพที่ใช้งานได้ดีแทบทั้งสิ้น สถานที่ปฏิบัติ
งานส่วนมากขาดห้องปฏิบัติการโดยเฉพาะห้องอาศัยห้องที่รวมหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยไว้
ในห้องเดียวกัน

3. อัตรากำลังคนที่ทำงานในค่านผลิตรายการส่วนมากมี 2-3 คน บางหน่วยมีเพียง
คนเดียว และต้องทำงานแทบทุกหน้าที่

4. ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ค่านการผลิตรายการส่วนมากอยู่ระหว่าง 6-10 ปี
ส่วนมากมีวุฒินอนปริญญาหรือเทียบเท่า รองลงมาคือต่ำกว่าประกาศนียบัตรอาชีวศึกษา

5. อัตรากำลังเงินเดือนของเจ้าหน้าที่มีตั้งแต่ขั้น 500-3,200 บาท ส่วนมากได้รับในขั้น
800-1,100 บาท

6. หัวหน้าหน่วยผลิตรายการส่วนมากศึกษาการผลิตรายการด้วยตนเอง มีบาง
ส่วนเคยอบรมในระยะสั้น และเคยศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ

7. งบประมาณสำหรับจัดซื้อ เครื่องมือ อุปกรณ์และวัสดุสิ้นเปลืองค่าพาหนะเบี้ยเลี้ยง
ค่าที่พักและอื่น ๆ เพื่อทำการผลิตรายการ ส่วนมากได้รับจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะได้ เพราะ
มักถูกตัดงบประมาณของบางแห่งของผลิตรายการเสร็จก่อนแล้วขอเบิกเงินภายหลัง

8. งบประมาณที่ได้รับในงบประมาณ 2512 เปรียบเทียบกับงบประมาณที่ขอในปีงบประมาณ 2513 สูงขึ้นกว่าเดิมประมาณ 2 ล้านบาท
 9. ค่าใช้จ่ายในการผลิตภาพยนตร์แต่ละประเภทของหน่วยผลิตภาพยนตร์ส่วนมากใกล้เคียงกันทั้งชนิดสีและขาวดำ
 10. ค่าใช้จ่ายในการผลิตภาพยนตร์เองก็จ้างผู้อื่นผลิต ปรากฏว่าถ้าจ้างผลิตจะแพงกว่าผลิตเองไม่ต่ำกว่า 100 บาท ต่อ 100 ฟุต ในภาพยนตร์ทุกประเภททั้งสีและขาวดำ
 11. ภาพยนตร์ที่ผลิตในปีที่แล้ว ส่วนมากผลิตเพียงกองปีเดียว ภาพยนตร์ขาวดำมีทั้งสิ้น 771 เรื่อง ชนิดสีจำนวน 10 เรื่อง ความยาวเรื่องละประมาณ 75 ฟุต
 12. ภาพยนตร์เผยแพร่กิจการที่ผลิตในปีที่แล้ว ชนิดขาวดำจำนวน 184 เรื่อง ชนิดสี 24 เรื่อง แต่ละเรื่องมีความยาวประมาณ 600 ฟุต
 13. ภาพยนตร์สารคดีชนิดสีใน 1 ปีที่แล้วจำนวน 97 เรื่อง ชนิดสีจำนวน 15 เรื่อง ความยาวเรื่องละประมาณ 600 ฟุต
 14. ภาพยนตร์การศึกษา ชนิดสีในปีที่แล้ว จำนวน 39 เรื่อง (ขาวดำ) ชนิดสี 6 เรื่อง ความยาวเรื่องละประมาณ 600 ฟุต
- รวมความยาวของภาพยนตร์ทุกประเภท ชนิดขาวดำ 305,625 ฟุต ส่วนภาพยนตร์สีทุกประเภทยาวประมาณ 34,950 ฟุต
15. สัดส่วนระหว่างภาพยนตร์แต่ละประเภทที่กองการกับที่จำหน่ายจริงอยู่ระหว่าง 1 ต่อ 1.65 โดยประมาณ ซึ่งคิดเป็นส่วนที่หักออกประมาณ ร้อยละ 39.39
 16. การเปิดบริการให้ยืมมีหน่วยผลิตร้อยละ 70.00 ที่มีบริการให้ยืมส่วนมากบริการยืมทั้งที่อยู่ต่างจังหวัดและในนคร โดยไม่คิดค่าบริการแต่อย่างใด การเขียนแบบฟอร์มการยืมมีทุกหน่วยส่วนในพระเมรุณสถานภาพยนตร์ที่มอบให้ยืมมีไม่ถึงร้อยละ 50.00 และคู่มือประกอบภาพยนตร์ส่วนมากจัดให้มีบ้างครั้งตามความจำเป็น
 17. ปริมาณภาพยนตร์ที่นำไปฉายให้ประชาชนในสถานที่ส่วนมากเป็นภาพยนตร์ขาวดำและเผยแพร่กิจการของราชการมีทั้งสิ้น 108 ครั้งต่อปี ภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ 867 ครั้งต่อปี นอกสถานที่ 568 ครั้งต่อปี ส่วนที่ส่งไปต่างประเทศมีจำนวนเพียง 9 เรื่อง

18. อุปสรรคที่ทำให้การผลิตภาพยนตร์ไม่ทันลิกเห่าที่ควร ได้แก่ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ และวัสดุงบประมาณได้รับจำนวนจำกัด สถานที่ไม่อำนวย เจ้าหน้าที่มีน้อย มีภาระอื่นมากเกินไป หน่วยงานเพิ่งเริ่มมีผลงานน้อย

19. โครงการผลิตภาพยนตร์ในปีต่อไป หน่วยงานผลิตภาพยนตร์ส่วนมากจะผลิตภาพยนตร์ทุกประเภทเพิ่มขึ้น มากที่สุดคือ ประเภทประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่กิจการ ส่วนภาพยนตร์การศึกษา และฝึกอบรมผลิตน้อยลงเล็กน้อย

20. หัวหน้าหน่วยผลิตภาพยนตร์ มีความเห็นว่า ควรจะจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางเทคนิคเพิ่มขึ้นด้วย หน่วยผลิตภาพยนตร์ควรมีศูนย์ เพื่อทำหน้าที่บริการร่วมกัน และต้องการห้องปฏิบัติการที่มีสภาพอันเหมาะสม จะเป็นการช่วยส่งเสริม และทำให้การผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการ ได้ผลดีขึ้นทั้งปริมาณ และคุณภาพ

อนึ่ง ผู้ทำการวิจัยมีข้อสังเกตซึ่งตรงกับความคิดเห็นของวิทยากร ผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ งบประมาณค่าใช้จ่ายการผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการบางหน่วยอาจแตกต่างจากค่าใช้จ่ายที่เป็นจริงของเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากความจำกัดของงบประมาณ ของเครื่องมือ และความต้องการคุณภาพของการผลิต

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและสรุปผลของการวิจัยจะพบว่า มีปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการอยู่หลายประการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อชดเชยข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้ลดน้อยลงหรือสิ้นไป เพื่อให้การผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการมีประสิทธิภาพ และไต่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทั้งนี้คือ.

ก. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานงบประมาณ และกรมเจ้าสังกัด

สำนักงานงบประมาณควรจะได้จัดสรรงบประมาณให้แก่กรม กองต่าง ๆ ที่มีหน่วยผลิตภาพยนตร์ของตนเองอย่างพอเพียง เพื่อนำไปจัดซื้อเครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุสิ้นเปลืองตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยเฉพาะเครื่องมือหลักต่าง ๆ เช่นกล้องถ่ายภาพยนตร์ เครื่องฉายฟิล์ม เครื่องตรวจฟิล์ม เครื่องบันทึกเสียงลงฟิล์ม เครื่องกอบปีภาพยนตร์ เป็นต้น เพราะถ้าขาดเครื่องมือเหล่านี้ ก็ย่อมเป็นอุปสรรคอย่างมากในการผลิตภาพยนตร์ แต่จากการสำรวจ มีหน่วยผลิตภาพยนตร์เป็นส่วนใหญ่ที่ต้องส่งฟิล์มที่ถ่ายไปจ้างบริษัท ห้างร้านเป็นผู้ล้างให้ ยิ่งกว่านั้นอาจต้องจ้างอัดเสียงจ้างพิมพ์ หรือกอบปีอีกด้วย ซึ่งไม่เป็นผลดีหลายประการ เพราะนอกจากจะเสียเวลา และเสีย

ค่าใช้จ่ายสูงมากแล้ว เจ้าหน้าที่ผลิตภาพยนตร์ก็ไม่มีโอกาสมีความรู้และมีประสบการณ์ในการผลิตที่สมบูรณ์อย่างครบถ้วนเลย ดังนั้น ถ้ามีการจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงก็อาจลดปัญหาอื่น ๆ ได้เกือบสิ้นเชิง

ในส่วนกรมกองต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่จัดสรรเงินงบประมาณในส่วนราชการของตนเอง ก็ควรจะให้การสนับสนุนหน่วยงานด้านภาพยนตร์ให้มากขึ้น โดยจัดสรรงบประมาณให้มีสัดส่วนที่แน่นอน เพราะมีหน่วยผลิตภาพยนตร์หลายแห่ง ที่รวมอยู่ในหน่วยงานอื่นได้รับเงินที่จัดสรรให้แล้วแต่ผลงานที่ทำแต่ละครั้ง โครงการผลิตภาพยนตร์ที่ค้างไว้อาจทำไม่ได้โดยสะดวกเพราะขาดความหวังเรื่องเงิน เจ้าหน้าที่หน่วยผลิตภาพยนตร์บางแห่งต้องจ่ายเงินส่วนตัวล่วงหน้าก่อนเมื่อผลิตภาพยนตร์เสร็จแล้วจึงขอเบิกเงินภายหลัง นับเป็นอุปสรรคที่ควรได้รับการแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง

2. ในด้านอัตราค่าจ้างคน จากผลการวิจัยพบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในหน่วยผลิตภาพยนตร์ส่วนมาก มีหน่วยละประมาณ 2-3 คน บางแห่งมีเพียงคนเดียว ซึ่งต้องทำงานหลายหน้าที่ ตั้งแต่เขียนบทภาพยนตร์ ลงมือถ่ายทำล้างฟิล์ม ตรวจสอบคัตตอ บันทึกเสียง เป็นต้น ซึ่งนับเป็นงานที่หนักมากมีไร่น้อย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ไม่พอ หน่วยภาพยนตร์ยังต้องประสบปัญหาที่ยิ่งกว่านั้นอีกคือ เจ้าหน้าที่ทางเทคนิคส่วนมากเป็นชั้นจึกวา เมื่อเงินเดือนเต็มขั้นไม่อาจเลื่อนขั้นให้สูงขึ้นไปได้เพราะไม่มีอัตรา มักจะลาออกไปทำงานอื่นเสมอ ๆ เป็นต้นว่าทำงานบริษัทหรือองค์การของต่างประเทศที่ในรายได้ดีกว่า ซึ่งนับว่ารัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคนที่มีความรู้ ความชำนาญในการผลิตภาพยนตร์ไปไม่ใช่น้อย กว่าจะรับคนใหม่ทำงานแทน ซึ่งส่วนมากความรู้ความสามารถก็ต้องฝึกฝนกันใหม่ต้องเสียเวลา และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จนกว่าจะทำงานได้ก็ปัญหานี้มีอยู่แทบทุกกรม กอง ทั้ง ๆ ที่แทบทุกกรมก็ได้ขออัตรานายช่างตรี เพื่อนำมาบรรจุผู้ที่มีเงินเดือนชั้นจึกวาเต็มขั้นแล้วทาง ก.พ. ก็ไม่อนุมัติให้ ปัญหากำลังคนจึงมีอยู่ไม่หมดดินไปได้จนกว่า ทาง ก.พ. จะแลเห็นความสำคัญ ของงานในคานนี้มากขึ้นกว่าเดิม แล้วขยับยกขึ้นมากแก้ไขปรับปรุงเสีย เมื่อนั้นงานด้านผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการก็จะเจริญก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่มาก

3. หน่วยราชการ เครือเดียวกันควรจัดตั้งศูนย์ [Center] เพื่อปฏิบัติงานด้าน

การฉีกภาพชนกร่วมกันอันนับเป็นผลดีหลายประการ เช่น การฉีกกำลังกันมากขึ้น เครื่องมืออาจหมุนเวียนใช้ด้วยกันได้ ในด้านค่าใช้จ่ายก็นับว่าเป็นการลงทุนเพียงครั้งเดียว แม้จะค่อนข้างมากแต่ก็มีอายุการใช้งานยาวนาน ภาพชนกรที่มีผลต่ออาจแตกต่างกันไป เช่น ภาพชนกรชาวสารคดีเป็นคน นอกจากนั้นยังช่วยป้องกันการทำงานที่อาจซ้อนกันได้ เช่น ฉีกเรื่องที่มีเนื้อเรื่องคล้าย ๆ กัน ซึ่งถ้ามีศูนย์ที่ใดมีการตกลง และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน สิ่งยุ่งยากก็กลัวว่าจะไม่เกิดขึ้น การทำงานควรจะได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อร่วมวางแผนงานและโครงการว่าแต่ละปีควรทำอะไร เช่น สนับสนุนไปทางด้านใด และผลที่เป็นปริมาณเท่าใด เป็นต้น ตรงข้ามกับการตั้งหน่วยผลิตภาพชนกร เป็นเอกเทศจะทำให้เกิดปัญหาในด้านกำลังคน เครื่องมือ และการผลิตงานที่อาจซ้ำกัน นอกจากนี้งบประมาณที่ใคร่ก็มีจำนวนไม่พอที่จะดำเนินงานอย่างเห็นผล

4. ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสร้างสถานที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ควรจะได้มีการออกแบบห้องปฏิบัติการสำหรับการผลิตภาพชนกรให้เหมาะสม เช่น มีห้องแต่ละห้องเพื่อปฏิบัติงานใด ๆ โดยเฉพาะ เช่น ห้องอ้างอิง ห้องอัดเสียง ห้องเก็บเครื่องมือ เป็นต้น โดยเฉพาะห้องทำงานทุกห้องควรได้รับการควบคุมอุณหภูมิโดยสม่ำเสมอ เป็นต้นว่ามีเครื่องปรับอากาศ เพื่อรักษาอุณหภูมิของห้องอันอาจมีผลต่อน้ำยาเคมีและฟิล์มเป็นอันมาก

5. ควรจัดการอบรมวิชาการด้านการผลิตภาพชนกรในชั้นสูง แก่หัวหน้าหน่วยผลิตภาพชนกร หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ที่ถูกต้องว่าภาพชนกรควรที่จะสร้างให้มีคุณภาพ [Value] อะไรบ้าง เนื้อหาที่ผลิตควรจะเป็นประเภทใดจึงจะสนองกับความต้องการ [Needs] ของชุมชน ตลอดจนการไขประโยชน์จากภาพชนกรที่ผลิตอย่างไรจึงจะคุ้มค่า ทั้งนี้ หมายถึงถึงทางด้านเทคนิคในการฉายทำควย เพื่อจะได้นำไปถ่ายทอดในศูนย์ใดปฏิบัติให้ถูกต้อง

6. กรมกองหลายแห่งมีที่ปรึกษา [Advisor] จากต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะคอยให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ในด้านการผลิตภาพชนกรแล้วยังอาจติดต่อขอความช่วยเหลือจากองค์การต่างประเทศอื่น ๆ ให้ช่วยเหลือในด้านการเงินและเครื่องมือแก่หน่วยราชการอีกด้วย หน่วยราชการบางแห่งที่ไม่มีที่ปรึกษาดังกล่าวนี้ อาจติดต่อขอความช่วยเหลือได้ นอกจากนี้ยังมี

หน่วยงานของอเมริกันชื่อว่า หน่วยบริการโรคติดต่อไทย-อเมริกัน ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือในด้านการผลิตภาพยนตร์แก่หน่วยราชการ โดยคิดค่าใช้จ่ายเพียงค่าฟิล์มภาพยนตร์เท่านั้น หน่วยราชการของไทยอาจขอความช่วยเหลือหากไม่มีขอยกมัตที่นอกเหนือกว่านี้

7. ภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ ทางด้านการศึกษาโดยเฉพาะหรือประเภทสารคดีที่มีคุณค่าทางด้านการศึกษาที่หน่วยราชการสั่งหรือจากต่างประเทศ เพราะไม่อาจผลิตเองได้ รัฐบาลจะขอยกเงินในค่านามิเช่นเก็บภาษีแทนอัย เพื่อราคาซื้อจะได้ถูกลง และสามารถซื้อได้จำนวนมากขึ้น

8. เพื่อความก้าวหน้าและความตื่นตัวในด้านการผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการ ตลอดจนสื่อมวลชนอื่น ๆ ควรจะได้มีการประชุมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ขึ้นบ้างอย่างน้อยปีละครั้งโดยรัฐบาลเป็นผู้สนับสนุน ประโยชน์ที่จะได้ก็คือทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องของทั้งงานในด้านนี้ได้ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นและหาทางที่จะปรับปรุงงานด้านนี้ให้โดยอัตโนมัติขึ้น ข้อเท็จจริงในปัจจุบันนี้ก็คือหน่วยผลิตภาพยนตร์ของหน่วยราชการทั่วไปทางคนต่างก็ทำหน้าที่ของตัวเองไปโดยไม่ทราบความเคลื่อนไหวของหน่วยราชการอื่น ๆ ดังนั้น จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นคงจะช่วยกระตุ้นให้ผู้ที่ผลิตภาพยนตร์ได้แข่งขันกันผลิตภาพยนตร์ที่มีคุณภาพมากกว่าเดิม จนอาจจะถึงกับมีการประกวดภาพยนตร์ที่ดีเยี่ยมในรอบปีเช่นเดียวกับภาพยนตร์บันเทิงก็อาจเป็นไปได้

ข. เสนอแนะสำหรับหน่วยผลิตภาพยนตร์

1. หน่วยผลิตภาพยนตร์ที่มีงบประมาณพอควร จะได้มีการวางแผนงานที่จะผลิตภาพยนตร์ไว้ล่วงหน้าให้เรียบร้อย เป็นคนว่าสำรวจความต้องการของประชาชนว่าต้องการอะไร เนื้อหาที่จะทำภาพยนตร์ มีความจำเป็นที่จะต้องผลิตเพื่อให้ประชาชนใคร่หรือไม่คุณค่าทางด้านใดบ้างที่จะมีในภาพยนตร์ เพื่อให้ผู้ชมได้ประโยชน์มากที่สุด

2. ในการเปิดบริการยืมภาพยนตร์ หน่วยผลิตภาพยนตร์ทุกหน่วยควรมีแบบฟอร์มการประเมินผลภาพยนตร์ มอบให้แก่ผู้ยืมทุกครั้ง เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของผู้ชมว่า ภาพยนตร์ที่ได้อืมไปนั้น มีคุณภาพดีเพียงไร เพราะค่าตีพิมพ์ของผู้ยืมย่อมเป็นเครื่องสำหรับพิจารณาแก่ผู้ผลิต จะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมอันเป็นความมุ่งหมายของการผลิตภาพยนตร์โดยทั่วไป

3. หน่วยผลิตภาพยนตร์ควร ได้มีการหมุนเวียนแลกเปลี่ยนภาพยนตร์ที่ผลิตซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการผลิต อีกทั้งช่วยให้ทราบว่าภาพยนตร์ที่ผลิตแล้วมีเรื่องใดบ้างจะได้ไม่ผลิตซ้ำกันดังที่เป็นอยู่ เช่น กรมพัฒนาชุมชน อาจมีความประสงค์ที่จะแนะนำความรู้ให้ชาวประมงในการจับปลา ก็ผลิตภาพยนตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมา ทั้งทั้งงานดำเนินเป็นหน้าที่ของกรมประมง หรือกรมส่งเสริมการเกษตร ประสงค์จะส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงไหม ก็ผลิตภาพยนตร์วิธีการ เลี้ยงไหมขึ้นมาในขณะที่เดียวกัน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมอาจมีความเห็นตรงกัน แล้วผลิตภาพยนตร์เกี่ยวกับการเลี้ยงไหม หอผ้าไหมขึ้นมา ซึ่งอาจมีทางเป็นไปได้ ดังนั้น ก่อนที่จะลงมือสร้างภาพยนตร์ขึ้นมาถ้าได้มีการติดต่อประสานงานกันก่อนแล้วโอกาสที่จะผลิตเรื่องซ้ำ ๆ กันคงไม่เกิดขึ้น

ก. เสนอแนะสำหรับสถาบันทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สถาบันทางการศึกษานางแห่งที่ทำหน้าที่นักศึกษาที่มีความรู้ความชำนาญในการผลิตภาพยนตร์ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ควรจะมีงบประมาณที่จัดไว้เฉพาะสำหรับจัดหาวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนเพื่อหาความรู้ความชำนาญกันโดยแท้จริง ส่วนมากเท่าที่ปรากฏนักศึกษามักจะมีความรู้ด้านการผลิตเพียงเล็กน้อย เมื่อมีโอกาสไปทำงานด้านการผลิต ภาพยนตร์ในหน่วยราชการก็ต้องไปฝึกฝนด้วยตนเอง หรืออาจมีผู้ให้คำแนะนำบ้าง แต่ก็ต้องใช้เวลาและเสียค่าใช้จ่ายเป็นอันมาก กว่าจะมีความรู้และเทคนิคที่พอสมควร ทั้งนี้ด้วยเหตุที่การเรียนการสอนมักขาดการเรียนภาคปฏิบัติเป็นส่วนมาก วิธีทางออกทางหนึ่งถ้าสถาบันทางการศึกษาไม่มีงบประมาณให้ มีใจจะจริงวิธีให้นักศึกษาดงทุนเองหากแต่หาหน่วยราชการและสถาบันทางการศึกษา ควรจะได้มีโอกาสประสานงานและร่วมมือกัน โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสไปฝึกฝนงานเพื่อได้เรียนรู้จากหน่วยงานผลิตภาพยนตร์จริง ๆ อย่างน้อยก็จะได้มีโอกาสร่วมงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อถ่ายทำภาพยนตร์ของหน่วยราชการซึ่งเป็นการหาความรู้ความชำนาญที่ประหยัด และอาจหาได้ยากในสถาบันการศึกษาบางแห่ง